

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 384/2023-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], právne zastúpenej spoločnosťou Prosman a Pavlovič advokátska kancelária, s. r. o., Hlavná 31, Trnava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Tomáš Pavlovič, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3Obdo/24/2022 z 12. decembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. apríla 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Súčasne žiada o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že uznesením (v poradí druhým) Okresného súdu Trnava (ďalej aj „okresný súd“ alebo „prvostupňový súd“) č. k. 36Cb/65/2021 z 2. novembra 2021 výrokom I zriadil záložné právo v prospech sťažovateľky (v pozícii žalobkyne) na účel uspokojenia jej pohľadávky voči žalovanej ([REDAKOVANÉ]) priznanej rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 4Up/838/2020 z 29. júla 2020 (v znení opravného uznesenia z 23. apríla 2021) vo výške 124 642,61 eur s príslušenstvom k nehnuteľnosti tam špecifikovanej. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Trnave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) uznesením č. k. 31Cob/62/2021 z 11. januára 2022 v I. výroku zmenil uznesenie súdu prvej inštancie tak, že návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia zamietol.

2.1. Podľa záverov prvostupňového súdu sťažovateľ predložil dostatočne konkrétne dôkazy, ktoré vzbudzujú obavu reálneho zmarenia výkonu rozhodnutia. Súd identifikoval také skutkové okolnosti preukazujúce znižovanie aktív a majetku žalovanej, existenciu iných splatných pohľadávok, znižovanie tržieb, masívnu finančnú stratu a založenie nového subjektu personálne prepojeného na jediného spoločníka a konateľa žalovanej, ktoré opodstatňujú nariadenie zabezpečovacieho opatrenia. Naopak, podľa názoru odvolacieho súdu uvedené skutočnosti v podobe nepriaznivých ekonomických a finančných ukazovateľov žalovanej ani vo vzájomnej súvislosti nezakladajú obavu z ohrozenia exekúcie. Obdobne oponuje odvolací súd (konštatujúc rozpor so zisteným skutkovým stavom) aj záveru prvostupňovému súdu o tom, že nemal vedomosť o žiadnom inom hodnotnom majetku žalovanej, keďže zo správy súdnej exekútorke vyplýva, že elektronickou lustráciou boli zistené účty povinnej v bankách, vlastníctvo nehnuteľností a podobne. Vzhľadom na správu súdnej exekútorke, ako aj na nezriadenie exekučného záložného práva na nehnuteľnosti vo vlastníctve žalovanej na návrh sťažovateľky nemožno mať reálnu obavu sťažovateľky z ohrozenia exekúcie za osvedčenú. Odvolací súd v závere konštatoval, že z hľadiska osvedčenia relevantných skutočností sťažovateľka neposkytla súdu také dôkazy, ktoré by jednoznačne osvedčili potrebu neodkladnej úpravy pomerov v dôsledku hrozby zmarenia exekúcie.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktoré odôvodnila vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) zákona Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a nesprávnym právnym posúdením veci s dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Najvyšší súd rozhodol napadnutým uznesením o odmietnutí dovolania podľa § 447 písm. c) CSP.

II. Argumentácia sťažovateľky

4. Základné právo sťažovateľky na spravodlivý súdny proces bolo porušené tým, že najvyšší súd (ako aj súdy nižšej inštancie) kládol na sťažovateľku neprimerané a všeobecne záväznými právnymi predpismi nepodložené nároky na osvedčenie dôvodnosti nariadenia neodkladného opatrenia a tým, že sa nedostatočne vysporiadal s jej argumentáciou, v dôsledku čoho je rozhodnutie arbitrárne. Akcentujúc povinnosť súdu dostatočne odôvodniť svoje rozhodnutie v zmysle judikatúry ústavného súdu, nesúhlasí so závermi najvyššieho súdu, ktorými konštatoval zrozumiteľnosť dôvodov zmeny uznesenia súdu prvej inštancie.

5. Ďalej sťažovateľka prezentuje svoju argumentáciu, vysvetľujúc povahu, ako aj proces osvedčovania, povinnosti navrhovateľa a súdu v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, a osobitne uvádza, že súd nemôže navrhovateľa zaťažovať procesnými povinnosťami, ktoré nie je spôsobilý splniť z objektívnych dôvodov. V rámci uvedených argumentov sťažovateľka zdôrazňuje, že osvedčila skutočnosti o aktivitách a jednotlivých krokoch žalovanej (založenie ďalšej spoločnosti, zbavovanie sa majetku a pod.) ohrozujúcich exekúciu, pričom v objektívnom prípade nemôžu existovať ďalšie alebo hodnovernejšie skutočnosti, ktorých predloženie by zmenilo záver najvyššieho súdu o osvedčení obavy sťažovateľa z ohrozenia exekúcie.

6. Ďalšiu osobitnú pozornosť venuje sťažovateľka kritike napadnutého uznesenia, v ktorom sa najvyšší súd stotožnil s odvolacím súdom v otázke vyhodnotenia správy súdnej exekútorke ako dôkazu, z ktorého vyplýva, že žalovaná je vlastníkom ďalšieho majetku, z ktorého možno

uspokojit' pohľadávku sťažovateľky. Sťažovateľka uviedla viacero dôvodov, pre ktoré považuje uvedené tvrdenia za nesprávne, dodávajúc, že najvyšší súd vo svojom odôvodnení neposkytol žiadne dôvody, resp. argumenty, ktoré by uvedený záver vysvetľovali, resp. podporovali. Vyzdvihla, že bremeno osvedčenia, ktoré kládol najvyšší súd na sťažovateľku, bolo neprimerané a nepodložené dikciou všeobecne záväzných právnych predpisov, čím konal nezákonne. Opierajúc sa o požiadavky stanovené Európskym súdom pre ľudské práva, európskymi ústavnými súdmi a ústavným súdom na odôvodnenie súdnych rozhodnutí, ktorých nedodržanie má za následok kasáciu súdneho rozhodnutia, sťažovateľka zásadne trvá na tom, že z napadnutého rozhodnutia nedokáže zistiť, prečo ňou uvedené fakty a skutočnosti nezakladajú obavu z výkonu exekúcie, aké skutočnosti a fakty túto skutočnosť zakladajú a prečo predložené správy exekútorky preukazujú, že žalovaná disponuje ďalším majetkom a pod. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka opätovne vyhodnotila napadnuté rozhodnutie za arbitrárne s následkom porušenia jej práva na spravodlivé súdne konanie.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania proti uzneseniu krajského súdu, ktoré je rozhodnutím o zamietnutí návrhu sťažovateľky na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia.

8. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať prípustnosť dovolania. V prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nezasahuje do ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale ani formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

9. Ako vyplýva z chronológie konania pred všeobecnými súdmi, okresný súd rozhodol (v poradí druhým) uznesením o zriadení záložného práva v prospech sťažovateľky. Na odvolanie žalovanej krajský súd zmenou uznesenia okresného súdu však rozhodol v neprospech sťažovateľky, ktorá sa následne domáhala ochrany prostredníctvom dovolania na najvyššom súde, ktorý dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné.

10. Sťažovateľka vytýka najvyššiemu súdu (ako aj odvolaciemu súdu) predovšetkým (I) zaťaženie sťažovateľky neprimeranými nárokmi na osvedčenie dôvodnosti nariadenia neodkladného opatrenia a (II.) nevysporiadanie s jej argumentáciou. Sťažnostná argumentácia tak v podstatnom smeruje k námietke arbitrárnosti a zjavnej neodôvodnenosti uznesenia najvyššieho súdu. Posudzujúc podanie podľa jeho obsahu [§ 39 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon

o ústavnom súde“)], namietaná arbitrárnosť má v tomto konkrétnom prípade (vo väzbe na námietku neprimeraného zaťažovania procesnými povinnosťami, ktoré nebola sťažovateľka spôsobilá splniť) podobu takého výkladu zákona, ktorý nemá oporu v medziach rozumeného a prípustného výkladu zákona (m. m. I. ÚS 115/2020). Námietka arbitrárnosti a zjavnej neodôvodnenosti sa v danom prípade navzájom obsahovo prelínajú predovšetkým v kontexte ťažiskovej otázky sťažovateľky, prečo ňou uvedené konkrétne dôkazy týkajúce sa nepriaznivej finančnej a ekonomickej situácie protistrany nepostačujú, resp. nezakladajú obavu z reálneho zmarenia výkonu exekúcie. Podľa sťažovateľky na túto otázku nedostala relevantnú odpoveď. Argumentácia v obdobnom duchu vyznieva aj z obsahu vyžiadaného dovolania.

11. Z hľadiska uplatnenej sťažnostnej argumentácie je potrebné akcentovať tú skutočnosť, že posudzovanie podmienok na vydanie zabezpečovacieho a neodkladného opatrenia je vecou všeobecných súdov. Ústavný súd zvyčajne zdôrazňuje svoju zdržanlivosť v týchto prípadoch (m. m. IV. ÚS 82/09), ako aj limitovanú možnosť zásahu do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných a zabezpečovacích opatreniach danú procesným excesom zakladajúcim zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (m. m. II. ÚS 65/2021). Výnimočnosť zasahovania ústavného súdu do rozhodnutí o neodkladných opatreniach však neznamená, že tieto sú úplne mimo rámca ústavnoprávneho prieskumu.

12. Posudzujúc námietku arbitrárnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (kontextuálne aj dovolaním napadnutého uznesenia odvolacieho súdu), tak ako ju ústavný súd obsahovo ustálil (bod 10 tohto uznesenia), ústavný súd konštatuje, že spornou skutočnosťou v konaní o nariadení zabezpečovacieho opatrenia bola existencia aj iného exekvovateľného majetku vo vlastníctve žalovanej, než len nehnuteľnosť (byt) uvedená v návrhu na začatie konania. Išlo teda skutkovú okolnosť spojenú s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Kým prvostupňový súd (v poradí druhom uznesení) tvrdil, že nemá vedomosť o ďalšom majetku žalovanej, tak odvolací súd (v poradí druhom uznesení napadnutom dovolaním) zdôrazňuje, že uvedené konštatovanie je v rozpore so zisteným skutkovým stavom, keďže zo správy súdnej exekútorky existencia ďalšieho vlastníctva žalovanej vyplýva (bod 35 uznesenia krajského súdu napadnutého dovolaní).

13. Ak sťažovateľka argumentuje arbitrárnosťou v rovine neprimeraných nárokov na osvedčenie dôvodnosti nariadenia zabezpečovacieho opatrenia v rozpore s účelom a zmyslom príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku (§ 343 a nasl.), táto argumentácia nemá relevantný materiálny rozmer vo vzťahu k nosnej argumentácii odvolacieho súdu týkajúcej sa nedostatku v zistenom skutkovom stave, ktorá napokon popri ďalších podporných dôvodoch viedla k zamietnutiu jej návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia.

14. Ústavný súd vníma nespokojnosť sťažovateľky s výsledkom konania, ktorá pri predložení dôkazov týkajúcich sa nie celkom optimálnej finančnej a ekonomickej situácie žalovanej očakávala, že súdy práve cez konkrétnosť jej tvrdení a dôkazov prisvedčia jej obave z ohrozenia exekúcie. V tomto kontexte tiež vníma jej kľúčovú otázku, v zmysle ktorej sa pýta, aké ďalšie dôkazy má predložiť, aby súdy vyhovel jej nároku. Za daných skutkových okolností ústavný súd považuje za potrebné upresniť, že – v rovine odvolací súd/najvyšší súd smerom k sťažovateľke – neidentifikoval existenciu žiadnych neprimeraných či nesplniteľných nárokov na sťažovateľku zo strany súdov. Naopak, bol to práve odvolací súd v poradí prvom uznesení kasačnej povahy

(bod 31 uznesenia krajského súdu č. k. 32Cob/40/2021 z 7. septembra 2021, obdobne aj bod 34 uznesenia krajského súdu napadnutého dovolaním), ktorý nastolil smerom k prvostupňovému súdu nutnosť zaoberať sa aj s prihliadnutím na správu súdnej exekútorky otázkou existencie iného majetku žalovanej, a teda vyhodnotiť, či po naplnení hroziacej obavy zo zbavenia sa nejakého majetku ostane žalovanej ešte nejaký iný exekvovateľný majetok. Prvostupňový súd však v zmysle pokynov nadriadeného súdu tak neučinil.

15. Posudzujúc námietku nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej odôvodnenie rozhodnutia nemusí dať odpoveď na každú poznámku či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil. Je však nevyhnutné, aby spravodlivé súdne rozhodnutie reagovalo na podstatné a relevantné argumenty účastníka konania a aby mu dalo jasnú odpoveď na riešenie konkrétneho právneho problému (obdobne napr. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/00, III. ÚS 200/09). Ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (II. ÚS 410/06, *Georgiadis c. Grécko* z 29. 5. 1997, *Higgins c. Francúzsko* z 19. 2. 1998).

16. Ústavný súd v tomto kontexte zdôrazňuje, že ak sa najvyšší súd stotožní s odôvodnením dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu a poukáže naň, uvedený postup nepredstavuje porušenie práva na spravodlivé súdne konanie, ak dovolací súd vo väzbe na dovolacie námietky konkrétne uvedie, kde sú dôvody na konečné rozhodnutie odvolacieho súdu, pričom tieto musia byť právne a logicky konzistentné, tieto dôvody z pozície dovolacieho súdu vyhodnotí a následne vysvetlí, prečo považuje odvolacie rozhodnutie za postačujúce (m. m. II. ÚS 482/2021, I. ÚS 261/2023).

17. Vychádzajúc z uvedených východísk, ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd v napadnutom uznesení síce stručným, ale v okolnostiach konkrétnej veci dostatočným, a teda ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil svoj záver o odmietnutí dovolania; voľným parafrázovaním dôvodov, na ktorých založil odvolací súd svoje rozhodnutie (bod 24 napadnutého uznesenia), vysvetlil, prečo sa s dôvodmi a závermi odvolacieho súdu stotožnil (bod 25 napadnutého uznesenia). Táto argumentácia najvyššieho súdu odobrujúca procesný postup odvolacieho súdu nepredstavuje vybočenie z ústavnoprávneho rámca pri hodnotení podmienok dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, o to viac, ak už uznesenie odvolacieho súdu jasne a zrozumiteľne zodpovedalo na podstatné skutkovo a právne relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany.

18. Ústavný súd, rešpektujúc výnimočnosť svojho zasahovania do rozhodnutí o neodkladných opatreniach (I. ÚS 118/2023, I. ÚS 431/2022, IV. ÚS 565/2020), akcentuje, že odvolací súd (ktorého závery najvyšší súd odobril) správne vzal do úvahy to, že existenciu obavy z ohrozenia existencie je potrebné vnímať aj v širších súvislostiach, než len z vyvíjania aktivít zo strany povinnej osoby (bod 31 uznesenia krajského súdu napadnutého dovolaním). Rovnako dôvody, na ktorých je založené rozhodnutie odvolacieho súdu o zamietnutí návrhu na nariadenia zabezpečovacieho opatrenia (predovšetkým body 35 až 39 uznesenia krajského súdu napadnutého dovolaním), nie sú zjavne protirečivé alebo popierajúce pravidlá formálnej a právnej logiky a nie sú ani v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 104/2013). Ústavný súd tak uzatvára, že tomto konkrétnom prípade nemožno konštatovať záver o arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorým nevzhladol na záver

o nesprávnom procesnom postupe odvolacieho súdu v zmysle § 420 písm. f) CSP (bod 26 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu).

19. Keďže v danom prípade ústavný súd nezistil také kvalifikované pochybenie, ktoré by opodstatňovalo jeho zásah kasačného charakteru, odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde. Kritériom na rozhodovanie ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd (IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 70/08).

20. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 18. júla 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu